Ч. 268 (423), ...
По...
...Неділя, 30. листопада 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 238-38 РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-61	„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung. Administration; Reichsstrasse 34. Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.	ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 5 зол. Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Дальші осяги в наступі на Москву

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 29. 11. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

В наступі на Москву дальші осяги. Підчас нових наступів при сильному зосередженні і повному використанні сил ворог потерпів коло Ростова і в Донецькому басейні важкі і криваві втрати. Окупаційні війська Ростова опорожнюють на приказ місто з метою репресійних засобів супроти населення, яке всупереч постановам народнього права взяло участь в боротьбі в запіллю німецьких відділів. Коло Петербурга відбито сильні ворожі спроби виломy.

В північній Африці союзні війська ведуть концетричну атаку проти випаду сильних британських частин від південного сходу на Тобрук.

Німецькі боєві літаки бомбардували з добрим осягом залізничі уладження коло Сіді ель Барані.

В Каналі стежні човни відбили атаку британської фльотилі торпедовців на один конвой. Німецькі стежні човни переслідували частинно вже ушкоджені ворожі човни при чому затоплено один британський торпедовець, а два інші ушкоджено в бою зблизька так важко, що слід числитися з їхньою втратою. Всі німецькі кораблі доплили до своїх пристаней.

—o—

Спеціяльна авдієнція державних мужів протикомуністичного пакту у Фірера

БЕРЛІН. — Фірер прийняв 27. і 28. 11. на спеціяльному послуханні словацького президента міністрів, проф. Туку, королівсько-мадярського президента міністрів і міністра закордонних справ Бардошія, королівсько-румунського віцепрезидента міністрів Михайла Антонеску, королівсько-болгарського міністра закордонних справ Попова, королівсько-данського міністра закордонних справ Скагеніюса, еспанського міністра закордонних справ Сунера, фінського міністра закордонних справ Віттінга, хорватського міністра закордонних справ Льорковіча, цісарсько-японського посла в Берліні, ген. Ошіму і посла цісарства Манджуко Люс-І-Вена.

Велика протикомуністична маніфестація у приявi бразилійського президента

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — У приявi президента Варґаса, всіх міністрів, старшинського корпусу бразилійських військ, фльоти і летунства відбулися в Ріо де Жанейро перед мавзолеєм героїв „полягли в обороні Бразилії, в протикомуністичній революції в 1935 р., що річні поминки. Через масовий приплив делегацій робітництва прийняли вони характер величезної маніфестації проти комунізму.

Міністр справедливости відновив в промові перед гробівцем присягу всіх бразилійців бути обєднаними, щоби кров хоробрих героїв, які виконали свій обовязок в 1935 р. не поплила надармо.

Президент Варґас зложив на мавзолеї вінок. Мовчанкою, що тривала кілька хвилин, закінчилося це свято. При відїзді влаштовано президентові великі овації.

—o—

Швеція зберігає невтральність

СТОКГОЛЬМ. — Шведський міністер закордонних справ Ґінтер заявив у промові, виголошеній у четвер вечером на офіційному засіданні державного союзу оборони Швеції, що Швеція веде політику якнайстрогішої невтральности.

Ґінтер заявив, що метою шведської закордонної політики є виключно оборона шведських інтересів, а шведську збройну силу вжиють виключно до оборони краю на випадок необхідної потреби.

М. ін. мін. Ґінтер заявив: „Ми, шведи, бажаємо жити мирно. Тому організуємо нашу оборону. А то з таких двох головних причин 1) організуємо якнайсильнішу оборону, на яку нас лише стати, щоб можна ставити можливо якнайбільший спротив проти кожної спроби унеможливити нам зовнішню або внутрішню працю над організацією держави і 2) бажаємо вести таку політику, що допомогла б нам зберегти мир"

—o—

Американський амбасадор виїхав з Анкари

ЦАРГОРОД. — Амбасадор Злучених Держав у Туреччині виїхав у четвер вечером із Анкари до Адану, звідкіля відлетить літаком до Каїра, а звідтам вибереться у дальшу дорогу до Злучених Держав.

—o—

Концентрація над кордоном Сіяму

ТОКІО. — Кореспондент японського щоденника „Ніші-Ніші" повідомляє з Банкоку: 50.000 вояків британсько-індійської армії сконцентровано на маляйсько-сіямському кордоні. Великі маневри, в яких беруть участь змеханізовані частини та ескадри британського летунства, відбуваються тепер в окрузі Кедаг, між Пенан і кордоном Сіяму.

—o—

Расова приналежність росіян і українців

Коли поглянемо на карту Р. С. Ф. С. Р. (Російської, Совітської, Федеративної, Соціялістичної Республики), отже тієї частини Совітського Союзу, що обіймає здебільша чисто великоруські землі, і то тільки в европейській її частині, себто без Кавказу, Сибіру та Казакстану, — то помічаємо там такі різні т. зв. автономні національні республики і области: татарську, чувашську, удмуршську, комі-пермяцьку, марійську, мордовську і т. д. Вичислені области лежать в найближчому окружені Москви. Іншими словами, ще навіть сьогодні заціліли тут більші й менчі остатки численних угро-фінських, отже монгольських племен, котрі колись ці землі первісно заселювали та які підпали асиміляції з боку східно-слов'янських племен, що сюди пізніще наплили, головно з півдня. Російська наука довго заперечувала таке повстання великоруської нації. Проте, вже Ключевський признає „деяку" участь фінського племени у сформуванні антропологічного типу великоруської народности, вказуючи сам на ось які прикмети великороса: скулистість, перевагу темної краски обличча й волосся, а особливо ніс, що лежить на широкій основі. Недавно померший петербурський історик Платонов також підкреслює міграцію великорусів з фінами, яке вплинуло на зміну мови, фізіологічного типу й духового та морального типу переселенців. Такі ж учені, як голова „марксистської" школи в російській історіографії Покровський, зовсім не вважає цю колонізацію за мирний процес. Навпаки, він бачить в ній завоювання й поневолення тубильчої фінської людности, яка вже знала хліборобство й своєю культурою мало чим нижче стояла від великоруських колоністів. По словам Покровського — Великорусь побудовано на кістках „інородців" і в жилах теперішніх великорусів тече принаймні 80% фінської, себто монгольської крови.

Тому-то в нутрі великороса живе дві душі. У великій мірі вони всі, балакаючи терміном Достоєвського: двійняки. Поява „Великого Інквізитора" виступає в Івана Карамазова як психічне роздвоєння „я" і ці дві душі балакають одна до одної як два цілком окремі духи. Боротьба монгольської й славянської крови ведеться постійно в душі великороса. Раз перемагає славянський елемент й тоді він ангел, душа-чоловік „богоіскатель", то знов монгольський — і тоді він Іван Грозний, Смердяков, або просто, чекіст.

Цілком інакше формувалася расово і історично наша українська нація. Вона повстала зі сумішки тільки самих східнословянських племен, про які ще, як про окремі індивідуальности, пише Нестор. Це радимичі, що сиділи над середнім Дніпром і Сожем; дреговичі, що сиділи на Поліссі; деревляни — між Горинню, Припятем, Дніпром і Тетеревом; поляни — в теперішній Київщині; сіверяни — на лівім березі Дніпра, в басейні Десни і лівих допливів середнього Дніпра (Чернигівщина); уличі — між Дністром і Прутом; тиверці — ще далі на південь від них аж до берегів Чорного

моря; дуліби — над верхнім Західнім Бугом й „славні" хорвати у Галичині.

Домішки чужої крови, що залишалася як осад по різних міграційних рухах на землях теперішньої України, очевидно, була, але вона не відіграла ніякої рішальної ролі у процесі формування расового й національного типу нашого народу. Бо також і в історичних часах український народ, можна сказати: інстинктом держався залізного закону чистоти своєї раси. Загально відомий факт, що переселенці з України на землі між Волгою і Уралом, або навіть у далеку Сибір, чи Туркестан — рік-річно приїздили в свої рідні села й тут хлопці-переселенці женилися з місцевими дівчатами, якщо на нових місцях українок не було. Мішані подружа між українцями й великорусами чи навпаки, в нашому селянському середовищі, належали до цілком нечисленних виїмків. Тому росіянин і українець пізнають один другого, так би мовити, нюхом. Вони здебільша самі не вміли би точно окреслити, в чому ця їхня окремішність. Але ми знаємо, що тут несвідомо в кожного в нас говорить основно різниця раси.

Це твердження має величезне значіння при оцінці міжнаціональних відносин на Сході Европи. І, коли чужі вчені, або як в конкретному випадку: берлінський історик Шіслер загально означає населення Східної Европи втертою назвою: як „російське", то безумовно робить кардинальну помилку, бо всі риси, котрі він придає великоросам, в ніякому випадку не торкаються нас, українців.

Але віримо, що ця справа теж помалу діждеться остаточного і твердого вирішення в такий немаловажній для нас опінії, якою є опінія німецького наукового світу.

Д-р Павло Лисяк.

ШКОЛИ У КИЄВІ

(Від нашого кореспондента).

Київ, у листопаді 1941.

Коли з кінцем жовтня ц. р. по повороті зі східньо-українських земель, прийшлось мені побувати у Львові, Кракові чи інших містах Галичини, чув я один і той самий запит: Як справа зі шкільництвом на східньо-українських землях, передусім у Києві? — Зацікавлення східньо-українським шкільництвом є дуже велике, всюди на наших західних землях і на еміграції. Не диво. Тут за двадцять три роки настали у всіх ділянках такі зміни, большевики переводили такі експерименти, що на Заході ми не мали про них навіть приблизної уяви. В СССР. було все зовсім протилежне, ніж денебудь інде у світі.

I.

Отже за большевиків не було ніде европейського типу шкіл. Замість вселюдних, виділових і середніх шкіл був у СССР. тільки один тип, т. зв. десятирічки. Абсольвент(ка) десятирічки міг вступити до університету чи в іншу високу школу, або як тут називали вищий учбовий заклад. У нашому розумінні були це пересічно 16—17-літні матуранти і 20—21-річні доктори, інженери тощо. Більшість місцевих педагогів доказує, що це навчання не завсіди було достатнім, бо було закоротке. Про методи навчання треба б написати цілі книги, головно про методи і спосіб виховання у школах України. Яка була думка про советські школи українців-педагогів, що жили під „сонцем сталінської конституції" показують найкраще два уступи з „Принципів української національної школи":

„Советська школа являла собою яскравий взірець большевицько-жидівської роздвоєности, брехні, омани, знищення особистости, виховання на основі вузького матеріялізму, анормальности, моральної і фізичної розбещености, хуліганства.

Советська школа була центром денаціоналізації української молоді, а через неї, і всього українського народу. Основним засобом денаціоналізації була отверта „русифікація" в советському виданні, нищення всієї національної особистости і взагалі культури українського народу під гаслом: „національна формою, соціялістична змістом", а відірваний від національного грунту народ творить аморфну масу, безплідну в культурному відношенні чернь, що просякає аморальними ідеалами та йде до загибелі..."

Такий є і був завсіди погляд на советську школу тих, які сьогодні взялися в Києві і цілій Україні до організації українського національного шкільництва. Бачимо, що люди, які переживали тяжкі роки царського самодержавя, світову війну, революцію, світлі часи нашої державности та визвольних змагань, опісля жахливі роки большевизму, не втратили ні трохи почуття дійсности і реальних потреб українського народу.

II.

Зараз по визволенню золотоверхового Києва, українці, яким удалося зберегтись перед насильною евакуацією, взялися дуже енергійно до організації всього шкільництва в столиці України. По майже двохмісячній впертій праці виглядає сьогодні справа шкільництва у Києві так:

При відділі культури й освіти управи м. Києва є секція шкіл, що їй підлягають всі школи Києва. Місто поділене на 10 районових інспекторатів. Всі школи в даному районі підлягають безпосередньо інспекторові. Всі школи переорганізовані на західньо-европейський лад. Народніх (загальних) шкіл буде в Києві 67; 4. листопада почалося навчання в 50-ох школах. Школоповинних дітей є до 25.000; вже відвідує народні школи понад 17.000 дітвори. Всі школи зачнуть навчання по звільненні шкільних приміщень військом. Крім того є ще на периферії Києва 8 початкових, 4 річних шкіл, що в дійсності є філіями поодиноких народніх (загальних) шкіл.

Є вже засадничий дозвіл на 24 гімназії в Києві. Буде 10 хлопячих: 2 клясичні та 8 реальних і 14 дівочих: 10 клясичних і 4 реальні. Гімназійних учеників є в Києві до 5 тис., учениць понад 7 тис. Тепер ще багато вертається, бо большевики пробували вивозити всі наукові заведення разом з учнями. Це вдалося тільки частинно, бо учні по дорозі втікали, ховалися тощо.

До першої гімназійної зможуть вступити учні, які закінчили три кляси десятирічки советського типу. До семої кляси матимуть змогу вступити учні, які закінчили 9 кляс десятирічки. Восьмої кляси гімназійної цього року взагалі не буде. Зате абсольвенти десятирічки будуть прийняті на університетські студії тільки по доповняючих окремих іспитах.

У Києві будуть ще фахові середні школи: дворічні ремісничі і трирічні, т. зв. технікуми, що будуть випускати фахівців середньої кваліфікації. Навчання в середніх школах має початися десь 15 грудня ц. р. Усіх учнів народніх і середніх шкіл буде в Києві до 35 тисяч.

Університет, політехнікум та педагогічний інститут (4-річний) приготовані до викладів. Коли це здійсниться невідомо. Ректором університету є професор Штепа. З вищих вкладів вже працює тільки ...ський науково-дослідний педагогічний інститут, що приготовляє програми для всіх шкіл, підручники тощо.

III.

Як справа з учителями і професорами? У Києві було за большевиків понад 3.000 учителів на 167 десятирічках. І Київ мав тоді майже мільйон населення, а сьогодні начислюють не цілих 500 тис. Значить і учнів є не ціла половина, а учителі залишилися майже всі. До загальних (народніх) шкіл потрібно в Києві до 1.500 учителів, а до середніх шкіл понад 500. Учителі з середньою освітою зможуть учити в 1—4 клясах загальної школи, а 5—7 клясу тільки учителі з високою освітою, або абсольвенти учительського інституту (2-річна вища школа). Отже Київ забезпечений учительським персоналом цілковито. Але не слід забувати і те, щоб добір був добрий і щоб в школи випадково не попадали комуністи, некваліфіковані тощо. З тією метою створено одну центральну комісію в Києві, що перевіряє кандидатів на директорів та інспекторів. Учительський склад дуже основно перевірюють поодинокі районові спеціяльні комісії. Видно, що непокликаним не так легко влізти в якунебудь школу.

Найтяжчою проблемою є навчання історії. Тут мало хто міг вчитися неперекрученої і не фальшивої української історії. За царату і за большевиків українська школа була неправдиво насвітлювана. Отже, справу розвязали в Києві в той спосіб, що покищо історії ніде не вчитимуть. Зате створено окремий двохмісячний курс для викладачів історії, де всі кандидати будуть перевишколені і де будуть історію викладати вірно. Всі учителі можуть бути тільки українці. Російських шкіл у Києві, очевидно, не буде. Звертатимуть велику увагу на світові мови.

При кінці питаю ще проф. Польницького, який організує шкільництво в Києві, що він хоче переказати нашим братам на західних землях і еміграції?

„Хай з еміграції якнайскорше всі їдуть в Україну. З західних земель треба нам шкільних підручників і людей, які потраплять внести нового націоналістичного духа в нашу молодь. Зате можемо західним областям дати доволі дійсно добрих, досвідчених фахівців до шкіл..."

Що українці в Києві взялися за справу шкільництва дуже серіозно і що цю справу зуміють якслід наладнати й опісля повести, доказом цього хоча б ще один уступ з „принципів будови української національної школи", в якому читаємо:

„Виховання молодого покоління повинно бути глибоко націоналістичним, метою якого є виплекати гармонійний волевий тип українця, здатного до активного творчого життя. В такій людині має гармонійно поєднатися воля, характер і розум.

Основною рисою націоналістичного виховання є національність і змістом і формою. Виховання повинно йти напрямом героїчної національної культури. Прагнення до героїзму (прометеївська саможертва в імя нації) ось провідний напрям нашого націоналістичного виховання.

В школі в усьому і у великому і в найдрібнішому повинен панувати національний дух, національна культура".

На основі цих даних, ми всі переконані, що шкільництво Києва і цілої України піде правильним шляхом.

Юрій Таркович.

Рада міністрів у президента Тоя

ТОКІО. — В бюрі японського президента міністрів, Тойо відбулося в пятницю перед полуднем засідання ради міністрів. Міністр закордонних справ Тойо представив розвиток японсько-американських розмов у всіх подробицях. Після виміни думок скінчилася рада міністрів кілька хвилин перед 12-ою годиною. Перед радою міністрів відбулась в бюрі президента міністрів розмова між шефом уряду для східньо-азійських справ та керманичем бюра маринарки у міністерстві війни і шефом бюра маринарки в міністерстві маринарки. Американсько-японські розмови наближаються до кінця, як подає в звязку з тим „Домеї", передачею офіціяльної ноти американськими державами.

—o—

Поза китайським муром

(Від нашого кореспондента) *)

Скуку цього одноманітного краєвиду збільшує страшенна занедбаність жидівської господарки в совхозах і колхозах, густо задокументована порослими скрізь бурянами.

Зупиняємося, ступаємо ногами на заказану донедавна ще землю і міцно стискаємо один одному руки.

Обіч дороги якісь обідрані будівлі. Підходимо до них і здибаємо першу людину совітської сторони — хлопчину, що пасе корову. Доброю українською мовою хлопчина розповідає нам про совітські гаразди. Жалюгідний стан будівель (якихось складів), коло яких стоїмо, й лахміття хлопця, як найліпше ілюструють його оповідання про недавний совітський „рай".

Ідемо далі. Обабіч дороги на величезних просторах — лісові зруби, густо вкриті голими вітами молодняка. Дика, грабіжницька, безплянова совітська господарка знищила українські ліси, оголили й так обезлісений край.

Там і тут здибаємо дорогою селянські хати. Боже, які вони нещасні й занедбані! Від колишніх біленьких, як яєчко, веселих, чепурних українських хатинок не залишилося й сліду. Не тільки вапно, а й глина на них пооблуплювалася й видні голі ребра деревяних зрубів. Солома на дахах почорніла, деякі покрівлі зовсім зелені від моху. Ні садків коло хат, ні повіток у подвір'ї, ні огорож. Замість шиб у вікнах — дошки. Шевченкове: „Село на нашій Україні, неначе писанка село" — звучить болючим докором на адресу совітських звеличників українського генія, що, прикриваючись його іменем, закріпощували наш люд. І тут, на селах, і далі там, по містах, вражає вас сумне спостереження: ані одної нової будови за большевицької влади. Усе, що бачите — це рештки з передбольшевицьких часів. Загальне враження—тяжкої довголітньої неволі, запустіння, панщини, вимирання. Даремне шукатимете очима по овиді за церквою. Колишні білі цятки церков по далеко розкинених селах — це тільки спомин. Бідний наш люд! Скільки він мусів був витерпіти за час двадцятилітньої большевицької неволі!

Серед цих непривітних краєвидів доїздимо до страшенно запущеного й обдертого містечка Звягель (Новгород Волинський). Дефекти в моторі примушують нас заночувати в цьому першому по дорозі до Києва непоказному й негостинному на вигляд містечку.

Яке ж було наше здивування, коли на запросини одного випадкового здибаного українця, сторожа міської управи, ми опинилися в його чепурній, добре напаленій, чистенькій хаті.

У розмові з простими, але щирими нашими господарями, здобуваємо перші ширші відомості про людські пережиття в комуністичному царстві.

Повні жаху оповідання про пережитий, найстрашніший з усіх, голод 1933 р. Люди збирали гриби, коріння, кропиву, жолуді собі на поживу, а коли цього всього не стало, їли лушпину з бараболь, луску з проса, гречану полову, листя липи. У час повного браку мяса й товщів раптом появлялися тихцем у продажі підозрілі мясні вироби. Усі догадувалися, що це людське мясо, але не хотіли думати про це, виснажені голодом.

— Не ходіть поодиниці, — перестерігали в тих страшних часах. — Убють і зїдять.

Повимирали тоді цілі села. До цього часу ще є села й хутори, в яких не здибаєте живої душі. Голод 1932—33 рр. коштував мільйони душ.

Народ ненавидів радянську владу, очолювану скрізь жидами. І коли ми бачимо тепер широко розвинене почуття юдофобства серед людности, то причина цього лежить у самих жидах і їхній політиці гноблення широких мас. Народ вірив у гадальні книги, які пророкували волю за 25 років. Прихід німців скріпив цю віру.

Цікаві оповідання про те, як комуністи лякали народ жорстокістю німців. Вони запевняли, що німці ґвалтують жінок, відрізають їм груди, виколюють мужчинам очі, носи, вуха, інші частини тіла. Багато легкодушного народу повірило в ці байки й втікало, але, переконавшися в їх безглуздості, поверталися назад.

У наших господарів дві доньки: одна літ 22-х, агроном, друга — підросток. Мати показує на них і говорить сумно:

— Я стара, бачила ліпші часи, а вони що — знають хіба „жизнь"!..

Батьки говорять чистою українською мовою, діти — вже советською, вживаючи „да" і „канешно".

— Ось, зберегла! — показує господиня на ікону, прикрашену вишиваним рушником. — Довелося багато витерпіти через неї, але таки приховала.

Питаю дівчинку, недавню комсомолку, чи вміє молитися.

— Не вмію, — відповідає, — але мама мене навчить.

Із спостережень над цією родиною, і з дальших по дорозі до Києва виношу враження, що там, де діти виховувалися при родичах, вони зберегли і пошану до мови, і українські традиції. В розмові з селянкою, яка прийшла до Києва з Чернигівщини, довідавсь я, що по селах діти навіть колядують.

— Ніхто нічого не давав колядникам, бо нічого ніхто не мав, проте діти ходили з колядою.

І святу вечерю готовили люди. Ходили і на Різдво, і на Великдень на панщину, але свят не забували. ***Одуд.***

*) Див. „Краківські Вісті" ч. 248, 267.

Граф Чіяно і посол Альфієрі у Фірера

БЕРЛІН. — Підчас вчерашніх авдієнцій Фірер прийняв пополудні міністра закордонних справ союзної Італії, гр. Чіяно з королівсько-італійським послом, Діном Альфієрі на довшому послуханні, яке відбулося в дусі приязним і [illegible]ського братерства зброї.

—о—

Відїзд державних мужів зі столиці Німеччини

БЕРЛІН. — У четвер пополудні і в пятницю передполуднем представники держав обеднаних в *антикомуністичному* фронті покинули з членами делегації, що перебували тут з наг[illegible]ди берлінського зїзду, столицю Німеччини. Міністр закордонних справ фон Рібентроп попращав державних мужів.

—о—

МИКОЛА ТЕРЛЕЦЬКИЙ. 2)

МОРОЗИХА

— Тітонько, говорив він весело, — пуд муки для мене — один відсоток виконання пляну на моїй дільниці. А ти ще не хочеш його віддавати. Невже ти не за радянську владу? — промовив він майже ніжно.

Потім із спритністю професіонала заліз у комірчину, вийшов звідти увесь заб'лений глиною, нарешті поліз під діжко і дістав там миску, на половину з мукою.

— І це, тітонько, пригодиться — приговорював, висипуючи муку з миски в мішок.

Морозиха голосила уткнувишсь обличчям в землю; діти перелякано збились у кутку, а хворий Андрій лежав на печі блідий і мовчазний і тільки поводив своїми великими і страшними очима сухітника.

І ось тепер Морозиха повільно і важко йде по грузькому шляху. Цілу ніч напередодні вона обмірковувала як вийде із своєї хати, як прийде дорогою і заверне наліво до гарного будинку, критого залізом, в якому живе голова колгоспу, як вона кинеться до нього у ноги, молючи про врятування дітей і чоловіка Може він дасть хоч трошки хліба!... Хай у борг, як захоче, вона сторицею віддасть. Що для нього варто [illegible]ти хоча пуд, ну пів пуда! Адже у нього [illegible] так багато мішків з хлібом...

Вона йде, ледве пересуваючи своєї опухлі ноги. Голова колгоспу у неї все перед очима, він навіть, здається їй гостинним і добрим. Адже і в нього є діти... Морозисі, навіть чудиться, як вона вибирає з мішка пригорщі холоднуватої муки. У неї заморочилась голова і вона впала на грузьку весняну дорогу.

...Над Покотилихою пливуть важкі попелясті хмари і лапатий мокрий сніг падає Морозисі на очі, на впалі щоки. Запікшимися губами вона жадібно ловить сніжинки і, ніби в сні, важко намагається звестися на ноги. Ось вона уже і встала, і хитаючись пішла далі Вона не бачить дороги, якою іде. Перед її очима тільки хата голови колгоспу і пригоршні холоднуватої муки. Коли б в цю хвилину біля неї пролунав постріл — вона не почула б його. Може так забуває про все реальне і вірить у своє врятування потапаючий в бурхливому вирі, що вгледів деревинку?

Ніби у сні відчинила двері у завітну хату: серце так билось, що готово було вискочити з її грудей. Але в туж хвилину хтось штовхнув Морозиху з ганку, у холодне і вязке багно.

— Багато вас тут таких вештається. Немає у нас хліба: — також ніби скрізь сон, почула Морозиха голос звідкись із за зачинених дверей. „Чий то голос? Він такий знайомий" — намагається пригадати Морозиха. Так, вона не помиляється, це жінка голови колгоспу, і ще їй видався з розчинених дверей запах печеного хліба.

Морозиха довго лежала на землі, не відкриваючи очей. В ній так сильно жила надія, що вона немогла зразу повірити тому, що сталося. І лише трохи згодом розуміти, що хліба вона так і не дістане.

В цю хвилину Морозиха не плакала. Їй здавалося, що все так і повинно бути. „Адже ні в кого немає хліба, звідки ж їй дістати? А у голови? Він і повинен бути таким жорстоким і недобрим".

Морозисі так [illegible] хотілося лежати тут біля ганку і міцно, міцно заснути. Загоріла її [illegible]стання надія, і [illegible] сили залишили її. Але вона згадала про дітей, про чоловіка [illegible] насилу стала на ноги. Опираючись на палицю, важко і повільно пішла до дому. Дорогою вона не думала над тим, чи правду їй сказала дружина голови колгоспу, що не має хліба, тільки повторювала про себе: „немає хліба, немає хліба..."

Вночі помер чоловік Морозихи. Вона не плакала над його схудлим тілом. Смерть Андрія здавалася їй чимсь неминучим, вона вірила в те, що Бог визволив його від важких мук. Та й сліз дня того, щоб плакати у неї вже не було. Цілу ніч вона просиділа біля нього і сухими зчервонілими очима дивилася на рідні риси обличчя. Ніч була березнева, ясна і в присмерку Морозисі здавалося, що Андрій, як і завсіди, тихо промовляє:

— Померти б скоріше. Тільки б діти живі і здорові були.

Нещасний думав, що своєю загибеллю

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Новий лад і Схід Европи

Відомий німецький щоденник „Дой… Альгемайне Цайтунг" з 16. 11. ц. р., 568/569 приніс статтю Йосифа Віндшуа п. „Точка тяготіння на Схід". Зміст тієї статті такий:

…здобування щораз більшого совітського простору проявляється в багатьох наслідках, не лиш на полі заграничної політики і збройної могутности, але також у господарській і соціяльній ділянці. Европейський великий простір, який без Сходу і його багатств лишивсь би утопією, високонапруженим, виробничим осередком без вистарчальних джерел сирівців і прохарчування, прибирає реальну форму. Північ звільнюється від східнього натиску. Східне (Балтійське) і Чорне море будуть европейськими, внутрішними морями і мають велику будучність як переводові простори. Перед дверима Німеччини й Европи відчиняється великий простір для експанзії та інвестиції для надміру континент. господарки, організації і перенаселення. Ми стоїмо на порозі тих можливостей але вже завважуємо, як пересовуються на Схід точки тяжіння, надії, населення і плянування. У тій справі дехто запитається, чи не забагато фантазії у тих можливостях. Чи не вимагають вони дуже тверезого обміркування? Чи ж Схід ще до І-ої світової війни не належав пів-на-пів до европейської системи, чи не достарчав сировини і не спроваджував товарів, а всежтаки, чи не була Европа здана на світовий ринок в ділянці довозу сирівців і вивозу промислових виробів? Скептикові можна б протиставитись тим, що сьогодні можна підходити до будучих річей з фантазією не досить реальною. Признаймися щиро: багато з нас мали в попередніх роках за мало фантазії, за мало вважали нове за можливе. За багато держались ми з призвичаєння старого. Цей вік є від основ революційний. Війна і з неї випливаючі, ще непредбачені, наслідки ведуть до зовсім нових берегів. Це торкається також нашого наставлення до Сходу. Є можливі: „мала" розвязка східнього питання, яка працює перестарілими поняттями, методами і темпом — і „велика" розвязка, яка щодо метод є радикальна, щодо плянів має світове значіння, а щодо переведення завзята. Хто сумнівається, що може бути лиш „велика" розвязка і що лиш вона має змисл, коли брати під увагу великі переміни в світі, прихід віку наростання держав праці, зменшення скількости державних осередків і великі господарські простори та бльоки для взаїмної виміни?

Зворот на Схід означає справді більше як тільки продовження Европи при задержанні своїх точок тяготінь і осередків енергії. Як при кінці середневіччя відкрито Новий Світ, Европа звернулася лицем до Заходу. Припинилася кольонізація Сходу, згинула Ганза і хрестоносний орден, загорілися не оформені сили Сходу і стали ворожими для Европи, Захід став великим, Німеччина перестала бути сильною серединою і осередком порядку Европи, енергія розпливалася в широкий світ і пропадала для Европи. Що це значить, що тепер осередок тяготіння Европи буде пересунений на Схід? Що це може значити? По перше, що Европа врешті унезалежниться від зовнішного світу. Далі, що вона візьме участь у відбудові (авфбав) Сходу, що Німеччина сама не вможе подолати Сходу і навіть не схоче, то на східних просторах прийде до подібного виступу европейських сил, як колись в Новім Світі під Конкістою і відчас пересичення Північної Америки білими, що на Сході повстануть европейські топлі тиглі і наросте нова кольонізаційна раса, яка дасть „змученому" Заходові нову молодість і мужеську міць, силу життя на дальші століття змагу і боротьби в світі. Лишень, що цей виступ не стоїть під знаком релігійної місії і горячки золота як за Конкісти, ані під знаком свавільного капіталізму й індивідуалізму, як при заселенню Північної Америки, але що буде він переведений під гаслом далекозорого і кермованого плянування, яке мусить видати мільйони вільної енергії.

Багато говорить за тим, що Схід потрібний як магнет для зединення і єдности Европи. — Три речі дають початок Новій Европі: спільна війна проти большевизму, британська бльокада, яка змушує континент до самовистарчальности і вороже наставлення Америки проти Европи. Навіть якби вилучити дві перші речі, залишиться ще довго напруження взаємин між Европою і Америкою. Можна навіть сказати, що Европа потребує того напруження, щоб назавсіди стати зединеною і щоб перетворитись в нову постать. Бо напевно багато европейських країв знову радо попало б в політичну залежність від Заокеанії, якщо прийняти, що корабельний рух знов ожив би. А сталось би це зараз по замкнені воєнної автаркії. Зовнішний світ далі приманював би до себе через доплив до Европи не европейських сил, подібно як досі Англія контролювала Европу, бо ходило тут у великій мірі про залежність від Заокеанії (Іберзее).

Участь Европи у відбудові Сходу є позитивною противагою напруження Америка — Европа. Гаслом буде: або поворот до Заокеанії або зворот на Схід, це є участь у сирівцях і надвишці харчів Сходу, як також в інвестиціях, яких він буде потребувати у великих розмірах. У здійсненні тих можливостей повинна бути в центрі справ рішальна, природньо установлена, німецька провідна і великодержавна позиція, бо Німеччина є сторожем і повірником достав зі Сходу і на Схід. Німеччина буде займати без сумніву центральне місце в розладі достав для Сходу і розділі східних сирівців і хліборобської надвижки.

Завдання, які виростають на Сході є величезні і можуть зайняти на десятки років активні господарські круги Европи, не лиш Німеччини. Так отже може спільна динаміка інтересів на Сході ще більше зеднати Европу, більше, як в часі самовистарчальности підчас війни. Таксамо зрозумілі великі вимоги, які при здійсненні тієї перспективи будуть ставити до вміння проводити і здібности „тройгендерувати". Виконання тих домагань це також гарантія миру.

Природно, не лиш ми будемо оформлювати східний простір, але він буде також оформлювати людину. Східний тип німця набере більшої важности як досі, коли важні джерела енергії німецької діяльности лежали на заході і півдні. Коли ж один стокгольмський економіст висловлював недавно побоювання, що німецька вища кляса може на Сході зросійщитись, то можна сказати, що ми зуміємо тій небезпеці протиставитися. Те саме можна сказати про можливість повороту совітських форм господарки. Це самозрозуміле, що совітські фабрики і посілості, які там були державні, також у нас найперше перейдуть на власність держави. Також самозрозуміле, що немає мови, щоб східні форми господарки мали вернутися до Німеччини щось в роді збільшення удержавлення. Противно, наша енергія і форма будуть ділати на схід. Це є також вже потрібне, щоб постійно допроваджувати Сходові приватну ініціятиву, а на Заході розбуджувати для нього фантазію. Перед війною 1914 вартість російських акцій в Парижі була висока і кожний учасник на біржі знав нпр. про Кривий Ріг. Чому це не може знову бути під зовсім іншими умовинами? Амстердамський часопис „Европа Кабель" предложив недавно проект ввести на німецьких біржах східні акції, щоб через подаж матеріялів вирівнати різницю курсів. Бачимо вже, як важним є пізніший розподіл посілостей і виробничо-господарської ініціятиви на Сході в багатьох напрямах. Отже треба лишень думати про заведення приватної власности і віддовжування Німеччини. В той спосіб дадуться напевно змобілізувати мільярдові вартості. Той сам ефект можна б осягнути через продажу в державнім заряді дешево продукованих сировин і харчів. З другого боку є великі можливості кермувати цінами і через те знижувати німецько-европейський рівень коштів і цін доставами зі Сходу.

Все це вимагає зовсім природньо великого вкладу праці при відбудові і упорядкуванні, які в господарській ділянці також після перемоги будуть вимагати воєнного напруження. Немає ніякого повороту до передвоєнного плянування. Успіх „великої" розвязки Сходу залежить при тому перед усім від транспорту. Европейський Захід, Північ і Південь є в обсязі корабельного транспорту із Заокеанії, за це Схід є великим суходолом, який треба побороти транспортами (на суходолі), навіть якщо Балтійське і Чорне Море, а з ними і Середземне діждуться великого відродження. Один скандинавський голос представляв Ленінград як будучий Шангай для Східної Европи. Справа вантажу є найважнішою для використання Сходу через Европу, а те використання видержить щодо коштів конкуренцію з приманливими офертами з Заокеанії".

———o———

відверне від дітей голодну смерть. У такі хвилини Морозисі ставало страшно і вона відповзала у куток печі, і нахилялась над дітьми, що тісно притиснулись одне до одного. Старший Володя міцно притиснув до себе середнього Миколу, а молодша Маруся лежала рівно, простягнувши рученята. Морозиха чула, як вони важко дихають, щось бурмочуть у сні. Своєю опухлою і шерсткою долонею вона стирала з чола кожного холодний піт.

Так вона просиділа до світанку ні на хвилину не замикаючи очей. Раптом хтось забарабанив у вікно.

— Відчиняй Морозихо! — почула вона голос. „Та це ж наш голова колгоспу", — опреділа вона і якась іскра надії знову спалахнула у її душі. Морозиха засуетилась і кинулсь до дверей. Їй важко було рухатись, але вона зібрала всі свої сили.

Голова колгоспу — розовощокий здоровяга зайшов повільно, важко і став посеред хати, заклавши за спину руки і широко розтавши ноги. Морозиха не розповіла йому про смерть чоловіка, а тільки переводила погляд з мертвого Андрія на голову колгоспу, і знову дивилась на покійника, хитаючи головою.

— Значить чоловік помер, — байдуже промовив голова. Ну, що ж, смерть приходить до кожного. Не журись, колгосп тобі допоможе...

Потім він запалив цигарку і вже суворо начальственно сказав:

— Ти, Морозихо, приходила до мене просити хліба. Моя дружина тебе прогнала — слушно зробила.

Він мрійно глянув на стелю, і вже повчальним тоном продовжував.

— Невже ти не знаєш, що хліб ніде не дають. Заробити його треба.

І знову його голос став суворий.

— Большевицька партія вчить нас: хто не працює, той не їсть. Мене, ось, прислали сюди з міста кермувати колгоспом. Так ти думаєш, я даром їм хліб? Ні. Я його заробляю. Кермувати вами важка справа, дуже важка. Ледарі ви великі.

Морозиха перехрестилась і перебила його.

— Господь з вами, ми усе життя працюємо не покладаючи рук. Та й ось, хліб зібрали і з голоду пухнемо. Батько помер, а діти, хто його знає може й сьогодні на той світ підуть.

— Облиш, Морозихо, теревені плести, ніби у тебе хліб забрали і з голоду пухнеш, — загрожуючи промовив голова. — Це куркульські розмови. Знаєш куди ми таких відправлемо?

Морозиха махнула рукою.

— Мені вже все одно куди.

— А я тобі скажу, чого пухнете, — продовжував голова, злобно поглядаючи на Морозиху. — Їли хліб, як на Великдень. А хліб, це народня власність. Його треба як поменьше витрачати.

Док. буде.

В галицькій землі

(ТОБІ, ГАЛИЧАНКО...)

Завдяки заходам нашого берлінського кореспондента КТВ роздобули ми дозвіл друкувати твори українських письменників і журналістів, які з червоної армії попали в німецький полон. Оце поміщуємо жмут спогадів молодого професора природничих наук з Київщини. В цих зворушливих словах знайде Читач відповідь на запит: що думали брати-наддніпрянці при зустрічі з Галичиною в хмарні дні большевицької окупації. — Прим. Ред.

Вогнище запеклої громадянської війни. Літають німецькі машини. Через наше село із завиванням день і ніч летять стрільна. Я тоді був ще малий і мені нічого не було страшно. Вибігаючи з хати, щоб подивитися на високо пролітаючий літак, я лише боявся, щоб він не зачепився за високу грушу, що росла за нашою старенькою хатою. Памятаю гроші з тризубом і жовто-блакитні прапори. Як далекий відгомін того тривожного часу душа моя зберігла ніжний дотик хвиль одної пісні:

...Засмутились галичанки
Без стрільців січових...
Хто ж вас поцілує в уста малинові,
Карі оченята, чорні брови?...

Закружилась тоді Київщина в калейдоскопі часу і подій. Йшла нерівна визвольна боротьба. Я не розумів не лише подій, а навіть і слів мелодійної пісні. І багато дорослих всього тоді не розуміли як слід. Потім памятаю діда Лукяна, його баштан і солодкі кавуни, запашні степом та казковим курінем. То були не просто кавуни, відомі всім, а якісь чудові плоди. Таких вже більше ніколи мені не доводилось їсти.

* * *

Червень 1940 року. Мене несподівано визвало до районового воєнкомату. Відтіль я вже не вернувся. Того дня в числі інших новобранців потяг мене віз у невідомому напрямку. Деякі були підвипивши. Я добре знав, до чого це все йшло, але тоді не хотів про те думати. Ясне, що на переді мене чекали занадто великі і ще невідомі для мене трудноші. Вірніше, це буде продовженям всього того тяжкого і страшного, чого вже й так багато мені довелось пережити за совєтської влади. Наперед оплачуючи все тим, що я зможу одержати, токи-що єдину нагороду — це нові враження і чуття — я сміливо в думці говорив собі: — Хоч би й гірше, аби інше! Хотілося попасти туди, куди привабливо манючи, мене притягала якась незвичайна сила, з якою я не мав змоги боротись. Але було б великою необачністю висловлювати це в голос, бо дійсність ляклива, як пташка. Вона може пурхнути.

Перед очима лани і села Західньої України, близької і рідної для серця. Нас не відпускають з вагонів, не дозволяють говорити із своїми рідними українцями. Непокірних закривають в окремих вагонах на замок. Потяг намагається робити зупинки здебільшого серед поля. Але нічого не вдієш: приходиться ставати і на станціях, і біля сіл та міст. А ми все дивимось і дивимось. Тут ніби всюди стоїть одне суцільне свято. Була неділя. На людях були гарні святкові вбрання. Видно багато національних українських одягів. Яка радість для ока! Бо скільки часу я вже не бачив нічого українського. Душа моя почувала величезну спрагу. Є мене ж самого завсіди жевріла надія завести і свій справжній, добрий український одяг, і другий добрий одяг, це — чи турецький, чи кавказький. Можливо я й рідко буду ними користуватись, але хай будуть. На зупинках новобранці обірвані, брудні і голодні, як саранча, налітають на білий хліб, ковбасу, рибу, молоко й інше. Ніхто не турбується і кожен платить любу запрошену ціну. Ті, що купляли, давно вже не бачили цього всього. Занадто чепурні і ввічливі галичани здивовано дивляться на всю цю людську отару, що мала грубі лиця землистого кольору. Дивлюсь на їх молодь. Які всі викохані: постаті стрункі, а вид такий молодий та ніжний. Ходять з гітарами та іншими інструментами, жартують та співають пісень. Дівчата — справжні красуні з довгими та пишними косами. Всюди білі хати з жоржинами та іншими біля них квітами. Багато гарненьких садочків. Уста самі шепочуть:

„Село. І серце відпочине
На нашій рідній Україні..."

Але твереза і зла свідомість самочинно втручується. — А де ж твоя хата, садочок... Де ж ти почуєш рідне і тепле, ласкаво і сонячне слово? І ти ж напевно маленьким, побачивши лелеку, разом з іншими дітьми співав:

„Чорногузе дядьку
Зроби мені хатку
І садок, і млинок,
Ще й капусти грядку?..."

і на запит твереза відповідь: — А хіба собака хату має?

Поганий господар держить свого собаку голодним та ще й на холоді, щоб був злішим. Вже одинадцять років, як я залишив свою рідну стареньку хатку. Вона з напів прогнилим солом'яним дахом тепер ледви держиться. Садок і тин давно спалені, а запашні тюльпани біля неї вже давно витоптані колгоспними виконавцями. За одинадцять років я декілька разів був там та й то: по одному — два дні. Я знаю, там доживає свій вік моя шестидесяти пяти-літня і дуже хвора ненька. В останнє я її бачив рік тому назад і то після шестилітнього перериву. Вона була беззуба і дуже змарніла. Ми тоді не плакали, бо не було сліз. Вона не вимагала від мене по материнському відчиту, бо їй відомо, що я ввесь час живу неспокійно і навіть сидів у тюрмі. Тепер вона через тиждень довідається, що я їду без копійки грошей виконувати ролю вівчарки своєї „любимої батьківщини". Матері ніхто не допоможе, ні занадто рідка рідня, ні ласка сусідів. Бо де ж вони самі що-небудь візьмуть? З такими думками бездомний і без родини я їхав до привабливої Галичини, служити в червоній армії.

Але все ж велика честь побувати там, де були: Франко, Кобилянська й інші — чия творчість рідна і запашна, як полин та зубрівка українських степів.

* * *

1941 рік. Війна Европи проти большевизму. Я так як і був: в усьому старому і рваному, бо нічого ще не видано. Мене тримають ввесь час на очах і нікуди не посилають. Але трапляється щаслива нагода і я відстаю, щоб потім уже ніколи не наздігнати свою військову частину. Було це в кінці червня місяця. Наш 46-й окремий розвідувальний батальйон (99-ої стрілецької дивізії) втікав десь на межі станиславівської і тернопільської областей. Один писар штабу таємно мені сказав, що вся ця група військ уже окружена німецькими військами. Я спочатку подумав, що він це сказав так з переляку, бо він був комуністом. Про окруження таємно ствердив ще один червоноармієць з радіо-станції. Тоді мені стали зрозумілими дії нашого батальйону. Його панцирники то вискакували наперед для прориву, то залишались прикривати хвіст безкрайної втікаючої змії з машин, людей та іншого. Значить, бються вже як риба об лід! Одного разу панцирники щось затрималися в хвості. Залишається невелика охорона містка для їх проходу. Мене лишають ніби для звязку. Це була добра нагода, бо звідсіль можна було піти, а по призначенню не прийти. Беру одного танкіста з розбитого танка; він також не мав нічого як і я. Так легче і безпечніше йти до німців. І ми пішли обережно, розпитуючи людей і ховаючись... Мій співподорожник для сміливости тримав за пазухою німецьку листівку.

Першого липня ми здались німецькій частині в одному селі. Провірили документи, розпитали і сказали, що ми можеми йти куди захочемо. Я звертаюсь за порадою, як краще поступити. Мені радять іти на Тернопіль і звернутись до коменданта міста. Йшли і відпочивали в декількох селах. Запамятав лише сільце Кальне, потім, здається, Слободу і Денисів, кізлівського району, тернопільської области. Побувши рік в армії (Медика, 11 кілометрів від Перемишля) я нікуди в Галичині не ходив і майже ні з ким не познайомився. За мною слідкували і нікуди не пускали із касарні. Одного разу перед війною уповноважений особливого відділу не витримав і викликав мене. Я сказав йому, що моя витрималість не дозволяє йому не довіряти мені. — „Але ж ви обіжений?..." — сказав він. Не знаю, який би це мало кінець, коли б не раптово вибухла війна. Тепер же я був вільним і міг знайомитись і говорити з ким хочу.

Я мав щастя всюди зустрічати щирий прийом. Люди зі мною говорили перші, не чекаючи поки я заговорю. Всюди без кінця щиро запрошували на обід, а то й зовсім жити. Дуже щедро вгощали білим хлібом, молоком, маслом, яйцями і іншим. Народня сила і віра чудово мене зціляли, відновлюючи розгублені сили.

Але мені потрібно було достатись до німецького командування. Це поки що не зовсім безпечно, бо зустрічалися групи розбитих червоних військ. На дорозі до міста Тернопіль я тимчасово затримуюсь у селі Купчинцях (3. липня). Співчутливо та ласково приймають. Годують досхочу білим хлібом, молоком, яйцями та іншим, чого я так давно не бачив в червоній армії. Мені дозволяли ночувати й жити в окремих людей, але я вже сам відмовлявся, щоб не надокучати цим добрим людям. Одного вечора мене запросили на українські збори села, що відбувались в будинку „Просвіти". В урочистій тиші я разом зі всіми як зачарований вислухав палку мову юнака, що за большевиків був у підпіллі. В кінці вітаю на легких, але дужих крилах, свій гимн: „Ще не вмерла Україна". Перебуваючи в селі, мені, як щасливому паломнику, доводилось ознайомлюватись з національними скарбами, що їх збереження було таким тяжким. Все було щиро представлене і серед нього альбом „Січових Стрільців". Прохаю український молитовник і виписую молитви для себе та для інших. Мене прохали залишитись у селі і обіцяли самі все влаштувати.

В неділю мала бути влаштована молитва за душі жертв жидо-большевицького терору в Тернополі та Львові. Передаю прохання всіх: дозволити прийняти участь у молитві. Щасливі тим, що ми не лише в душі, а й на яву стали віруючими, опісля богослуження в церкві ми були сердечно запрошені на обід. Мене і ще одного запросила на святковий обід пані Копературинська М. Завязується щира балачка, знайомства. Розглядаю листи, фото-альбом. Рідня Копературинських за большевиків жила напівлегально.

— Де тепер мій чоловік? В останнє він працював десь за Львовом... — сумливо говорить п-ні Копературинська. Вони вже два роки не мали звязку із своїм дорогим родичем, що жив десь у місті Кракові. І співчуваючи їй, я згадав пожилого та такого ж поважного чоловіка, українця, в далекім Сибірі. Це був адвокат — Шерстюк. Людина ще старої школи, він багато приклав зусилля, щоб звільнити мене, як політичного вязня. За такі справи майже ніхто не брався. Я з пошаною згадую його по-мистецьки виголошену промову на суді. Чи зміг він більше працювати, бо до нього стали сильно прикопуватись?

Розглядаю на стіні картину: „Обід чумаків у степу". Скільки її шукало НКВД та скільки за неї було вивозів? А тепер вона буде передана в будинок „Просвіти". Продовжуємо обід і говоримо, говоримо... В СРСР мені доводилось здебільшого зустрічати людей з душою твердою й холодною як камінь, і як приємно було почувати себе в цій щирій родині, якій були відомі батьківські ласки. Мене по тутешньому величають як „пана професора", але мені не хочеться та й не має часу заважати їм говорити ці слова. А в „пана професора" був тоді такий вигляд, що можна було лякати малих дітей. Вони також радять поки що пожити в селі, обіцяють допомогти. Прийшла до мене черга показати фото та деякі документи. На прикінці показую в багато разів складений та зм'ятий папірець, завірений „Нач. Особл. тюрми НКВД таким-то'. У мене не легко було його зберегти та пронести, вже не кажучи про те, що довелось пережити, одержуючи його.

Хочеться і далі слухати українську та іншу музику фортепіяна, та мені час йти. Як швидко пролетів час! Літні дні дуже довгі, але треба й мати совість. Розмову закінчити не можна, а тому її приходиться перервати до чергового разу.

Ідемо до приміщення сільського комітету. Біля — стоїть німецька машина. В приміщенні словацький офіцер приймає полонених. Комендант сільської міліції задоволено сповіщає, що моя справа влаштована і я можу залишатись у селі. Починається прощання. Я помічаю, як деякі в душі заздрять моєму становищі. А чим я кращий від інших? Крім того я навчився трохи розуміти людей і можливо ще зможу стати корисним. Виникає несподіване рішення. Вступаю в переговори зі старшиною, який докладніше зі мною знайомиться. Добре розуміємо один дру-

того. Він не протестує проти мого побажання, але це буде звязане з деякими трузнощами для мене. В селі було б аручніше. Та хіба я не звик до труднощів? Рядом зі мною стоїть дідусь, його сина забрали большевики і тепер він без помочі. Справа приймає несподіваний поворот. Раджу на моє місце залишити іншого — одного хлопягу з Одесчини. Він буде ніби за сина цьому дідусеві. Ніхто не має права мені суперечити. Наспіх знаходять якось торбину, а в неї білий хліб, яйця, сіль та інше. Щиро дякую. Одноразово помічаємо, що між нами існує міцна приязнь. Косар Микола Г. — поважна людина і сільський поет, дарує мені для нотатов свої „замітки", там незакінчений вірш „Воскресення" — і свою світлину. Я даю йому адресу від своєї матері. Ще записую адресу голови Комітету села Купчинці — Малицького Андрія. Жаль, що я не попращався з панею Коператинською. Прохаю передати їй мої слова. Хлопчина, що лишався на моє місце, був дуже вдоволений. Всі полонені, і в тому числі „русскі", щиро дякують за їх безобидне життя в селі. А там сіли на машину, прощальні помахи рук і поїхали... щоб ночувати в Козовій, а по обіді чергового дня обідати в Тернополі (13 липня) в тимчасовім таборі для військово-полонених.

Живу як і всі. Про себе не хочу говорити нікому, бо в усіх доволі справ і без мене. Один німець довідавсь про мене і не витримав: сказав начальству. Дали кімнатку і інше. Інколи, щоб допомогти працею і розважитись самому їздив до міста. Бачив гарний тернопільський храм: він залишився майже не пошкодженим. А близько біля нього стояв будинок Коператинських. Відціль своїм новим знайомим про себе не хотів сповіщати, щоб не придати їм зайвих турбот. Я не написав їм і слів короткої подяки, бо побоявсь, що сумніватимуться в щирості моїх слів і ще подумають Бог знає що. Опісля каявсь і тепер каюсь, бо вони навпаки могли зрозуміти цей поступок, як мою невдячність.

Потім більшість полонених відїхала з Тернополя. Наша невелика група завершить відїз і ліквідацію всього табору. Тернопільський священик, довідавшись про наш відїзд передав „панові професорові" велику білу хлібину, яйця й інше, хоч і так у нас було всього подостатком. Приймаючи це, я роблю свій глубокий поклін. Першого серпня відїзд. На дверях приміщення вже висить табличка в німецькій мові: „Ключ від приміщення в командаита міста". На стації зручно сідаємо на залізничні плятформи і говоримо: „Прощай, Тернопіль!", щоб пізніше сказати священі для мене слова: „Здраствуй Берлін!".

Перед очима проносяться поля, села і міста Галичини, цієї близької і рідної нам Галичанки. Видно дівчат в одягах і з косами. Вона і раніше мене таємниче манила, щоб потім з першої зустрічі зачарувати. Будучи на її терені я не був допущений близько до неї і потім охрещений смертю тепер виходив на широку дорогу до світлого майбутнього. Бо хто бачив смерть в очі і остався живий, той уже щасливий і буде довго жити.

„Я казав, що вернусь безумовно.
Та не знаю, що буде в путі,
Бо житьовий багаж мій не повний
Ясні очі твої голубі..."

Тепер, згадуючи про свою стареньку матір та напевне вже спалену большевиками стареньку хатину, я також розглядаю світлини, адреси і читаю молитви-памятки Галичини. Але найбільшу памятку я бережу в своїм серці і мрію:

„Скільки дав би я лише щоб знову
Я мав змогу вернуться на час,
Щоб знов чути твій голос, і коси
Ясні очі твої розглядать..."

...Рідна сестро Галичанко! Ти зустріла мене і провела з матірною ласкою, бо нікому не вдалось посіяти між нами неприязнь. Може мені простять, що я не розказав нічого нового, а лише це, всім добре відоме й без мене. Бо це пережили й відчули всі. Можливо мені проститься й те, що я не серед тих, що вмирають за Волю і Україну. Та знать така уже на це Божа воля і я не знаю куди завтра мене камнем кине, моя нежаліслива доля. Куди ж вона кине вбогого бурлаку, щоб там і для нього пісню заспівати?

...Коли ж на крилах ночі
На землю сон злетить...
В казковий сад вихожу
Про щастя говорить...
З вітками хоч на мить..

Олекса Запорожець.

Відправа голов УДК і Делегатур люблинської области

(Докінчення*)

Після промови дир. Тимцюрака керманичі поодиноких Відділів УЦК складали звіти з виконаної праці і подавали напрямні діяльности на майбутнє. І так **м-р Литвин** обговорив організаційні питання звернувши увагу на одну з найважніших справ: підшукати відповідну кількість людей здатних до праці. Слід так притягнути до праці абсольвентів середніх шкіл, які мусять виказатися виконанням своїх обовязків супроти українського громадянства, якщо схочуть опісля дістати стипендії. Звернув увагу, що УДК повинні сперти свої фінансові справи на вкладках і спинився довше над справою **карт розпізнання** (т. зв. „Кенкарт"-и).

Над його звітом — як і кожного керманичів зокрема — відбулась дійсно ділова дискусія, в якій промовці дуже річево підходили до всіх заторкнених справ. З незвичайним тактом підходили промовці до розвязки такої преважної для нас справи, як наших братів латинників (т. зв. калакутів) на Холмщині і Підляшші. Голос забирали: **д-р Михайлівський, Т. Герасимюк, д-р Струтинський, дир. Мельничук, о. Филипович**, о. Криштинович і **ред. Глібовицький.**

З черги **д-р Костенюк** *обговорив* досягнення в господарській ділянці, ілюструючи їх цифрами на кооперативному і сільсько-господарському полі, в організуванні нашого промислу, купецького стану і ремісництва. Торкнувся організаційного стану та оборони інтересів нашого купецтва і ремісників по містах та спинився над можливостями господарського розвитку українських земель по цей бік Сяну і Буга, звязаних тепер безпосередньо з Галичиною. Актуальні справи нашого села, головно справу контингентів (збіжевих, мясних і т. п.) і переселення обговорив **д-р О. Костик-Степанович**, взиваючи серіозно ставитись до цих справ і виконувати контингенти в означеному речинці. Вкінці поінформував про заходи перед компетентними чинниками у справі обнижки чи радше зведення контингентів до реально можливих до стягнення меж.

В оживленій дискусії забирали голос: д-р Струтинський, дир. Тимцюрак та о. Криштинович. У міжчасі зявився на нараді ради. **д-р Тірк,** керманич відділу населення і спеціяльної опіки в Люблині з двома своїми співробітниками: **д-ром Цігенгіртом і п. Ройтером** та двічі забирав слово як і його співробітник д-р Цігенгірт.

Працю *Відділу Суспільної Опіки* обговорив **д-р П. Саноцький** ілюструючи досягнення цифрами. В дискусії забирали голос: **о. Криштинович, д-р Струтинський, капіт.-лейт. Шрамченко, інсп. Мельникович, дир. Тимцюрак і ред. Глібовицький.**

Вкінці всі важніші проблеми нашої культурно-освітньої праці обговорив **м-р В. Кушнір** у майже двогодинному рефераті. Зорганізування якнайбільшої кількости українців в УОТ-ах, боротьба з неграмотністю, за новий побут села і міста, поширення сільсько-господарської культури та національної свідомости і можливі шляхи праці в УОТ. і т. д. — ось головні думки, що їх розвивав промовець.

У дискусії забирали **голос д-р Срутинський, о. Костецький, Т. Герасимюк і ред. М. Хомяк.**

Перед закінченням нарад **д-р Струтинський** висловив Провідникові УЦК. в імені приявних повне довіря, опісля проф. **д-р В. Кубійович** подякував дир. Тимцюракові за його дотеперішню працю, як представника УЦК. в Люблині і закрив відправу в середу 26. ц. м. в год. 2-ій пополудні. Відправу закінчено відспіванням національного гимну.

*) Гл. „К. Вісті" ч. 266 і 267.

Великий день в історії Европи

ЗАЯВИ ПРЕДСТАВНИКІВ ДЕРЖАВ. ОБЄДНАНИХ В ПРОТИКОМУНІСТИЧНОМУ ПАКТІ.

БЕРЛІН. — З нагоди зустрічі державних мужів в Берліні склав болгарський міністр закордонних справ заяву, в якій говориться: „25. листопада — це кінець минулого, він означає остаточну ліквідацію комуністичної небезпеки. Для майбутности день 25. 11., в якому відбувся державний акт, означає початок нової Европи"

Словацький президент міністрів д-р Тука говорить в одній заяві ось що: „Коли Словаччина хоче сьогодні приступити формально до протикомуністичного пакту, то хоче також тим святочно зазначити, що також в майбутньому піде далі тим шляхом непорушно і послідовно. Загальне враження тих великих днів наповнює нас вірою що формування нової Европи вже стало історичним фактом".

Румунський заступник президента міністрів, Михайло Антонеску заявив між іншим: „Полумя комунізму мало пожерти родину, власність і церкву. Так став комунізм островом ілюзії для заблуканих і вічною загрозою для Европи. Він не буде вже більше істнувати. Це є дарунок, який Німеччина і її Фірер зроблять старій цивілізації і завтрішньому світові. Румунський вояк вірний свойому післанництву іде до цього бою".

В заяві еспанського міністра закордонних справ, Серано Сунера говориться: „Коли колись будуть писати історію тих часів, ясно пізнають значіння, яке для рятунку Европи мала війна з большевизмом. Тоді можна буде також сказати, як дуже вже заслужилися для моральної єдности Европи ті, що до останнього боронили культури Европи.

В комунікаті китайського міністра закордонних справ Ю. Хумінії, що появився в пресі стверджується між ін., що китайський національний уряд поставив собі поборювання комунізму за одно з найпильніших завдань. Тому китайський уряд мусить в першій лінії дбати про поборювання комуністичного інтернаціоналу. З тієї причини китайський уряд рішив приступити до протикомуністичного па[кту].

ГОЛОСИ ПРЕСИ З ПРИВОДУ ПРОМОВИ МІНІСТРА ФОН РІБЕНТРОПА.

БЕРЛІН. — Промова міністра закордонних справ Німеччини стоїть і дальше на першому місці міркувань европейської преси.

Мадрид: Еспанський часопис АБЦ зазначує, що мін. фон Рібентроп зміцнив господарськими даними непохитну певність в кінцеву перемогу.

Букарешт: Румунський часопис „Акціюня" бачить в словах міністра закордонних справ Німеччини, що спільному фронтові не може опертися ніяка коаліція світу, повну запоруку вартости і значіння історичних днів в Берліні.

Софія: Болгарський часопис „Днесь" зазначує, що приступлення Болгарії до протикомуністичного пакту є новим наслідком прямолінійного розвитку болгарської закордонної політики.

Париж: Французький часопис „Ожурдію" пише: Мін. фон Рібентроп ствердив з безприкладним притиском відповідальність цих, які несуть вину за нещастя, яке впало на світ.

Загреб: В хорватській пресі зазначують, що промова мін. фон Рібентропа без сумніву дає союзникам Німеччини стільки довіря і певности, як її противникам страху і непевности.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЛИСТОПАД.

30. Неділя — 25. по Зісл. св. Духа.

ГРУДЕНЬ.

1. Понеділок — Платона і Ром

— ВИЇЗД ДО ПРАЦІ НА ЛІВОБЕРЕЖНУ УКРАЇНУ. На Лівобережну Україну потрібно до виїзду зараз або пізніше більшої кількости фахівців: механіків, інженерів, електротехніків, учителів німецької мови, перекладачів та кваліфікованих фахівців із ділянки господарства та промислу. Кандидати на виїзд із Генерального Губерніаторства пересилають свої зголошення разом із докладним життєписом у німецькій мові, потвердженим УДК або Делегатурою до УЦК в Кракові. В життєписі треба подати докладно, звідки походить та де — в якій місцевості та в якій ділянці хотів би працювати. Виїздити можна покищо тільки без родини. Стягнути родини можна буде щойно пізніше.

Український Центральний Комітет.

— НЕ В СУБОТУ 29. XI. Ц. Р., АЛЕ В НЕДІЛЮ 30. XI. ц. р. о. крил. д-р Павло Хрущ говоритиме в домівці УОТ при Адольф Гітлерпляц 12, III. п. на тему „З історії української церкви в Кракові". Початок в год. 18-ій. Просимо явитися точно.

Виділ УОТ.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ П. Т. УЧИТЕЛІВ, що ні денників ні програм навчання на складі не маємо і тому просимо їх у нас не замовляти.

„Українське Видавництво".

— ШКІЛЬНІ ДЕННИКИ є на складі в Українському Центральному Комітеті, Краків, Зелена 26 — і туди слід спрямовувати замовлення. Ціна 10 зол. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей, або за післяплатою. — Фінансовий Відділ УЦК.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ", ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.

„Українське Видавництво".

— КАРТИ ЗАПОТРЕБУВАННЯ УНЕВАЖНЕНІ. Розпорядком штадсгавптмана м. Кракова з дня 28. листопада ц. р. тратять свою важність невикористані карти запотребування на обуву, волокняні й вовняні матеріяли; склепам на ці карти не вільно видавати товарів. Хто не повинується тому, буде караний гривною 1000 зол. або 3-місячним арештом. Штадтсгавптман — Уряд Господарства не видаватиме більше карт запотребування. Чергові розпорядки будуть подані до відома.

— ПОШТОВІ МАРКИ З НАПИСОМ „УКРАЇНА". Пошта для обслуговування Державних Комісаріятів Схід (Остланд) й Україна матиме свої окремі поштові марки. Марки ці в Україні будуть із портретом Фірера й надруком „Україна".

— НА ФОНД ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ зложили (в золотих): УНО, Тори 200, Зельський 1, Леслав 7, Косарчиц, Турек 40, д-р Кушнір, Ерисдорф 150, Чолій М., Каліш 20. — Через УДК-Краків: Кешало 50, Онуферко Г. 22.50, урядовці УДК в Кракові 30.50, Цибяк Л. 17.50, Буцманюк 25, Рубчак С. 12.50, збірка коло греко-кат. церкви 2. XI. 230.23, збірка коло правосл. церкви 2. XI. 63.35, збірка на академії 1. XI. 140, збірка коло правосл. церкви 9. XI. 162.50, збірка коло греко-катол. церкви 9. XI. 412.32, Лозиняк Катерина 3, Комбатанти Краків 200, Гогульська Ір. 10, збірка членів УДК 83.24, Хроновитова 4, д-р Яворський О. 100, Меркевич М. 5, Паньковецька Д. 10, Мирошниченко Т. 3, Лаврівський Б. 10, Павликовська Ір. 10, д-р Буляк Ст. 20, Пацлавська М. 10, Задорожний Т. 50, інж. Вертипорох 20, м-р Крайчик 20, Лепкий Л. 10, Маслянка С. 10, Побер Т. 10, Доценко Л. 20, Лучаківський 10, д-р Залужний 10, Тимчук 5, Федевич 10, о. Петерс 5, Тимофійчук Аделя 20, Маляр П. 10, Цуньовський Мих. 10, Разом 1.863.34.

Адміністраційні курси для українців у Галичині

ГУБЕРНАТОР ГАЛИЧИНИ Д-Р ЛЯШ ВІДКРИВ КУРС ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КОМУНАЛЬНИХ УРЯДОВЦІВ.

Щоденник „Кракавер Цайтунг" з 27 XI. ц. р., ч. 280, помістив допис зі Львова про те, що Губернатор д-р Ляш відкрив перший курс для комунальних урядовців у Галичині. Відкриття курсу відбулося в будинку повітового староства у Львові. Після привіту заступника повітового старости реґірунґсассесора Піттера промовляв д-р Шпіґль з Відділу Внутрішньої Адміністрації. Він вказав на необхідність таких курсів, бо годі далі втримувати збірні громади в такому стані, в якому вони колись повстали з політичних причин. У проводі нових громад мусять станути відповідні люди. Це є причиною, чому такі курси відбуваються. Незабаром такі самі курси почнуться також у Тернополі і в Станиславові.

Губернатор д-р Ляш вказав у своїй промові на завдання, які Німеччина взяла на себе в ділянці будови нової Европи. Німці в Генеральному Губернаторстві мають доручення, щоби крім того, що дбають за інтереси Німеччини, створити для місцевого населення адміністрацію, яка йому дасть хліб і працю. Німецька адміністрація не хоче обсаджувати всіх становищ німцями, але хоче зпоміж українського народу притягнути людей, що обовязково виконують свою працю і кермують долею села. Кожний учасник курсу зокрема повинен бути свідомий цього великого завдання. Щоправда підчас війни життеві умовини важкі, але опісля над долею тієї країни піде спільна праця. Це перший раз в історії тієї землі, що українці займають ті становища. Хайже вони будуть свідомі того! Опісля Губернатор побажав, цьому першому курсові гарних осягів.

На закінчення промовляли ще два представники українців: д-р Троян і д-р Лисий. Вони подякували Губернаторові за ворганізовання того курсу і звернулися до учасників курсу зі закликом працювати зі всієї сили і таким чином помогти у відбудові Галичини.

Вістка про адміністраційний курс для українців у Галичині, таксамо як і вістка про відкриття у Львові школи для Української Помічної Поліції, що її подав „Кракавер Цайтунг" ще 22. XI. ц. р. — це ті дальші і для кожного видні докази, що українці в Галичині допущені до співучасти в управі цього краю. Приявність на відкритті адміністраційного курсу Губернатора д-ра Ляша, а на відкритті школи Української Помічної Поліції команданта Порядкової Поліції в Генеральному Губернаторстві генерал-майора Поліції і С. С. — бриґадефірера Вінклера, Губернатора д-ра Ляша, команданта порядкової поліції в Галичині Полковника Стаха, команданта Поліції Безпеки і Служби Безпеки С. С.-Оберштурмбанфірера д-ра Танцмана та полковника А. Бізанца з Уряду Населення і Суспільної Опіки для Галичини, вказує на те, яку велику вагу німецькі урядові круги привязують до того, щоби українців, які за Польщі були позбавлені впливу на адміністрацію рідної землі, зробити підпорою державно-суспільного життя.

Затемнення помешкань на терені Ген. Губернаторства обовязує від год. 16.55 до год. 7.50.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **Центральна політична рада** в Нанкіні ратифікувала в четвер на свойому 72-му засіданні приступлення Китаю до протикомуністичного пакту.

* **Частини німецьких летунських сил** поширили 27. XI. свої успішні налети аж на Кубанську область. При гирлі Кубані бомби німецьких боєвих літаків зробили одну протилетунську батерію нездібною до бою, майже цілковито знищили дві військові колони в поході і важко ушкодили два менші торговельні кораблі. В боєвих діях у просторі Дону піддержували боєві та ловецькі апарати частини німецької армії і знищили одно становище батерії, три панцирні вози і 80 большевицьких вантажників.

* **Голова французької держави,** маршал Петен, прийняв у середу пополудні делеґацію бретонських рибалок, що прибули з департаменту Фіністер під проводом радника Дуоля. Делеґація представила голові держави важкі умовини, в яких рибалки Бретонії терплять важко при виконуванні свого звання під постійними англійськими налетами на безборонні рибальські човни.

* **Важка артилерія** німецької армії продовжувала 27. XI. успішний обстріл важних воєнних споруд у пристані Севастополя. В просторах, де падали стрільна, завважили багато влучних поцілів.

* **Вночі на 28. XI.** надлетіло кілька британських бомбовиків у повітряний простір над Неаполем. Протилетунська артилерія, яка негайно почала діяти, вістрілила у співділанні з італійськими ловецькими апаратами три британські бомбовики та примусила решту вернутися на південний захід.

* **Всі громадяни** Злуч. Держав, — як повідомляє „Домеї", — що залишилися ще в Японії, дістали обіжник північно-американського посольства, щоб негайно виїхали з Японії, бо корабельна комунікація на Тихому океані вже тепер важка й не може бути ніякої запоруки, що в недалекому часі будуть можливості повернутись домів навіть на сучасних умовинах. Це вже 4-й поклик до американців у Японії, щоб вони верталися додому. Догадуються, що поворот американців відбудеться на пароплаві „Татута Мару", що 2. грудня, як вже про це повідомлено, відїде до Льос Енджелес.

* **Сталін** підписав у 1939 р. з Гітлером мир про око, щоби опісля в відповідний момент міг вдарити. Сталін попав на цю штучку, щоби в спокою довести свої грабіжницькі плини до кінця. При підписуванні пакту з Німеччиною Сталін поправді вже стартував до війни. З найбільшим поспіхом перевів він свої військові приготування. — Це пише поважний північно-американський часопис „Таймс". — Тому Сталін перевів — пише цей часопис далі — такі драстичні й брутальні чистки, які стягнули на нього ненависть майже цілого світа. Одначе Гітлер зміркував зрадницьку гру Сталіна і випередив його. Сьогодні вже можна вважати большевицьке панування зломаним.

* „Трансошен" передає з Вошинґтону: Після закінчення сенсаційно заповідженої розмови президента Рузвелта і північно-американського міністра закордонних справ Корделя Гола з японським спеціяльним послом Курузу і послом адміралом Номурою в четвер у Білому Домі, японські дипльомати відмовилися подати пресі якінебудь вістки про хід розмов. Курузу відповів на запит, що він не дістав ще з Токіо ніякого наказу вертатися. Але відмовився подати вістку про те, чи він відвідає Корделя Гола в найближчому часі ще раз. На питання про передані в середу обом японцям північно-американські проєкти в справі Пацифіку, адмірал Номура заявив, що він не одержав ще з Токіо ніякої вістки, як прийнято ті проєкти в Японії і тому не може сказати, чи їх можна вважати основою дальших переговорів.

15 років німецько-болгарської палати

БЕРЛІН. — В розвитку німецько-болгарського товарового обороту, який тепер перевищив уже десятикратно обсяг торгівлі у 1933 р. німецько-болгарська палата має особливу участь.

Ці факти зокрема ствердив німецький міністр господарки Функ в промові, яку він виголосив на прийняті німецько-болгарської торговельної палати з нагоди її 15-літнього істнування. Міністр господарки Німеччини зазначив при цьому далі, що Болгарія стоїть як транзитовий край перед значним розвитком. Передовсім збільшиться вартість Дунаю, яким можна буде перевозити сировину з могутнього простору сходу на захід.

Боротьба з большевизмом, так говорив мін. Функ дальше, віддкила всім европейським державам повну орієнтацію в цьому напрямі, що перемога держав оси в цій війні — це історична конечність. Ціл ю Німеччини збільшити господарські сили кожного краю та посилити міжнародній товаровий і платничий оборот. Болгарський міністр торгівлі Захоров вказав у своїй промові на те, що німецька участь в болгарській закордонній торгівлі збільшилася з 0,1 на 70%. Міністр Захаров дав вислів переконанню, що розвиток господарства у велико-европейському просторі скріпить також обосторонні господарські взаємини між Німеччиною та Болгарією.

Японська преса не довіряє американській ноті

ТОКІО. — Японська преса сильно не довіряє ноті, яку передав міністр закордонних справ Голь японському спеціяльному послові Курузу. У своїх вступних статтях „Токіо-Асагі Шімбун" і „Йомурі Шімбун" підкреслюють, як міродайний для майбутнього розвитку факт, що Гол випрацював американську ноту в порозумінні з Англією, Австралією, Голяндською Індією та урядом Чункіну. В цей спосіб задумали демонстрацію проти Японії.

Американська нота означає, як пише „Токіо Асагі Шімбун", остаточне ствердження постави американського уряду, від якої Вошинґтон не уступить ані на крок. Супроти цього стоять проти себе три точки президента міністрів Тойо так, що успіх, або невдача залежить від того, чи американська нота і програма Тоя дадуться погодити. Японія мусить бути приготована на кожний вислід.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

З ДІЯЛЬНОСТИ УОТ В ЛЮБЛИНІ.

Виїзд багатьох членів української кольонії з Люблина причинився і до змін у складі управи УОТ. Виїхав голова УОТ м-р Кальба, його часово заступив інж. Дуничевський; виїхав і д-р Чикаленко. Остаточно управа УОТ уконституувалася так: інж. Гловінський — голова, п-і Іваницька — секретар, інж. Білинський — фінансовий референт, д-р Пащук — референт бібліотеки.

Ці зміни відбилися і на діяльности УОТ, що обмежилася лише на улаштуванні академії в честь бл. п. Богдана Лепкого. Академія відбулася 5-го жовтня. На прелегента був запрошений відомий поет О. Бабій. У змістовному рефераті прелегент накреслив сильветку Богдана Лепкого як поета, прозаїка, мистця, науковця та історика літератури. Окрему увагу звернув проф. Бабій на виховне значіння творів Лепкого — зокрема трилогії про Мазепу — для молодого покоління.

Память великого поета вшанувала ціла українська кольонія в Люблині своєю приявністю на цій академії. Після академії забрав ще голос голова УДК Кибалюк. Звертаючися до приявних жертвувати на допомогу українському студентству, зазначив, що в короткому часі мусить виїхати з Люблина, тому хоче зробити бодай підсумки зі своєї діяльности і діяльности цілої люблинської кольонії за останніх півтора року. Від приявних, а також від Українського Центрального Комітету подякував голову УДК дир. Тимцюрак, що вказав на велику працю, яку вклав п. Кибалюк в розбудову українського життя в Люблині, і на заслуги його як українського патріота та діяча. Є. Г.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ БЕНКЕТ В НАНКІНІ.

НАНКІН. — З нагоди приступлення Китаю до протикомуністичного пакту, президент держави Ванчінгвей влаштував в четвер вечером бенкет. Між почесними гостями були німецький посол і німецький генеральний консуль, італійський посол, еспанський посол, японський заступник посла, далі від нанкінського уряду міністр закордонних справ і оба віцеміністри, міністр пропаганди, як також китайські посли для Риму і Берліну.

„ПЕРЕМОГА ДЕМОКРАТІЇ БУЛА Б ОДНОЗНАЧНА З ТРІЮМФОМ БОЛЬШЕВИЗМУ".

МАДРИТ. — „Безбожницький фронт, створений Москвою, Лондоном і Вошинґтоном, означив себе ясно" — пише щоденник „Інформаціонес" із нагоди берлінського антикомінтернівського конгресу. Часопис розписується про гнів, який викликало приступлення 7-х нових держав до антикомінтернівського пакту в Лондоні й Ню-Йорку, як про наявний доказ англьо-сасько-комуністичної ідейної спільноти. „Перемога Лондону або Вошинґтону була б однозначна з тріюмфом комунізму" — стверджує часопис. — „Тим народам, які ведуть сучасний бій за чисто континентальну справу, слід сказати, що демократичнокомуністична змова загострює силою фактів червону небезпеку по той бік Атлянтику. Нас зрештою мало турбує, коли Вошинґтон одного дня гірко жалуватиме з того приводу, але що тривожить нас поважно — то велика небезпека, яка загрожує еспано-американським націям". „Яким правом обіцює Вошинґтон — питає врешті часопис — охорону й поміч 20-м християнським народам, коли водночас підтримує він зброєю безбожництво? Вояки, що стоять тепер на східньому фронті, змагаються не тільки за Европу, але й за добро всіх цивілізованих християнських країв".

ЖЕРТВУЮЧИ НА СТУДЕНТСЬКИЙ ФОНД — ПОМАГАЄШ НАЦІЇ!

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 6 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 60 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату в Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва SchA Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34, Fernspr. 220-82. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 10279.